

Araştırma / Original article**Kadınlarda obezitenin benlik saygısı ve cinselliğe etkisi***Nil KÜÇÜK,¹ Meltem MECDİ KAYDIRAK,¹ Çiğdem AYDIN BİLGE,¹ Nevin HOTUN ŞAHİN¹**ÖZ**

Amaç: Bu çalışma kadınlarda obezitenin benlik saygısı ve cinselliğe etkisini değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. **Yöntem:** Çalışma örneklemleri Eylül 2015 ve Şubat 2016 tarihleri arasında İstanbul Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı Polikliniği'ne başvuran, beden kitle indeksi $\geq 30 \text{ kg/m}^2$ olan, menopoza girmemiş ve çalışmaya katılmaya gönüllü 184 kadından oluşmuştur. Araştırmada veriler toplanırken Tanımlayıcı Bilgi Formu, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Beden Algısı Ölçeği ve Kadın Cinsel Memnuniyet Ölçeği kullanılmıştır. **Sonuçlar:** Kadınların benlik saygılarının yüksek ve beden algılarının düşük olduğu saptanmıştır. Kadınlarda benlik saygısı ve beden algısının yaşın artmasıyla azaldığı ve beden kitle indeksi ile cinsel memnuniyetleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir. **Tartışma:** Sonuç olarak obez kadınlarda beden algısı olumsuz etkilendiğinde cinsel memnuniyetin azaldığı ve benlik saygısının cinsel memnuniyetlerini etkilediği saptanmıştır. (*Anadolu Psikiyatri Derg* 2018; 19(2):126-134)

Anahtar sözcükler: Obezite, cinsellik, beden algısı, benlik saygısı

Evaluation of the effect of obesity on self-respect and sexuality in women

ABSTRACT

Objective: The study was put into practice as descriptive in the aim of evaluating the effect of obesity on self-respect and sexuality in women. **Methods:** The sample of the study consisted of 184 volunteer women who did not go through menopause, had the body mass index of (BMI) $\geq 30 \text{ kg/m}^2$. The data of the study was collected by Rosenberg Self Esteem Scale, Body Perception Scale and Female Sexual Satisfaction Scale. **Results:** The women were determined as having high self-esteem level and as having low body-image level. It is also determined that as the BMI of the women increased, the body image of the women decreased significantly, and there is no significant connection in between BMI and sexual satisfaction. **Discussion:** It was detected that as the body image of the obese women decreased, their sexual satisfaction decreased significantly and self-esteem of the women effected the sexual satisfaction of the women. (*Anatolian Journal of Psychiatry* 2018; 19(2):126-134)

Keywords: obesity, sexuality, body image, self-esteem

GİRİŞ

Obezite son 20-30 yıl içinde dünyada önemli bir sağlık sorunu durumuna gelmiştir.¹ Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) verilerine göre, dünyada 400

milyonun üzerinde obez birey vardır. Türkiye'de ise obezite oranı TURDEP (Türkiye Diyabet, Hipertansiyon, Obezite ve Endokrinolojik Hastalıklar Prevalans) verilerine göre %31.2; cinsiyete göre obezite yaygınlığı kadınlarda %44.2, erkek-

* Bu araştırma '6th World Nursing and Healthcare Conference'ta sunulmuştur.

¹ İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi Kadın Sağlığı ve Hastalıkları ABD, İstanbul

Yazışma adresi / Correspondence address:

Meltem MECDİ KAYDIRAK, İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi Kadın Sağlığı ve Hastalıkları ABD, 80270 Şişli/İstanbul, Türkiye

E-mail: meltemecdi@gmail.com

Geliş tarihi: 08.05.2017, Kabul tarihi: 15.08.2017, doi: 10.5455/apd.266148

Anatolian Journal of Psychiatry 2018; 19(2):126-134

lerde %27.3 olarak bildirilmiştir.²⁻⁴ Obezite ruhsal kökenli, bedensel görünümlü kronik bir hastalıktır.⁵ Bedende aşırı yağ depolanması olarak tanımlanmakta ve beden kitle indeksi (BKİ) 30kg/m²'nin üzerinde olan bireyler obez olarak kabul edilmektedir.⁶ Obezite, tip 2 diyabet, kalp hastalığı, hipertansiyon ve bazı kanser türleri de dahil olmak üzere birçok hastalıkta önemli bir risk etkenidir.⁷ Toplum sağlığı açısından da büyük sorun olan obezite, bazı araştırmacılar tarafından psikofizyolojik hastalık olarak da görülmektedir. Obezite ile ilgili ilk araştırmalarda obez bireylerde psikiyatrik bozuklukların görülme oranının normal popülasyondan farklı olmadığı saptansa da, yakın tarihli çalışmalarda obez bireylerde oral saplanma, gerileme sonucunda nevroz, kişilik bozuklukları, depresyon ve sosyal fobinin sık görüldüğü bildirilmiştir.⁸

Benlik saygısı, duygusal, zihinsel ve bedensel olarak çeşitli etkenlerden etkilenir.⁹ Aşırı kilo nedeniyle eleştirilme ve toplumsal dışlanma bireyde benlik saygısının azalmasına neden olabilir.¹⁰ Obez bireylere karşı toplum tarafından uygulanan ayrımcılık ve damgalanma onların benlik saygılarını yitirmesine ve depresyona neden olur. Benlik saygısını yitiren bireyler ise disforik ve depresiftir. Bunun sonucunda obez bireyler toplumsal alanlardan uzaklaşırlar. Çeşitli çalışmalarda obez bireylerde beden ağırlıkları ile ilgili hoşnutsuzluktan ve olumsuz damgalanmalardan kaynaklanan öfke ve düşük benlik saygısı yaşadıkları belirtilmiştir.⁹⁻¹¹

Cinsellik, iki insan arasında uyum içinde, biyolojik, ruhsal, toplumsal yönleri olan özel bir yaşantıdır. Cinsellik ve cinsel davranış insan yaşamının bir parçasıdır ve bireyin yaşam kalitesini artırır.¹² Cinsel yaşamda, cinsel istek ve yanıtta yineleyen bozukluk kadında cinsel memnuniyetsizliği artırır.¹³ Kadın cinsel işlev bozukluğu cinsel istek, uyarılma, orgazm ve ağrı bozuklukları da dahil olmak üzere kadınlarda cinsel yanıt döngüsü ile ilişkili psikofizyolojik değişikliklerle karakterizedir. Kadınlarda oluşan cinsel sorunlar, ruhsal-toplumsal etkenler, yaşam kalitesi ve bozulmuş kişilerarası ilişkiler sonucunda görülebilir. Obezitenin erkeklerde cinsel memnuniyetsizliği için risk etkeni olarak saptanmasına rağmen, kadınlarda cinsel memnuniyet ve vücut yağ miktarı arasındaki ilişki hala belirsizdir.¹⁴ Bu durumun nedenleri arasında literatürde kadın cinsel memnuniyet düzeyi ve obezite arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik az sayıda çalışma bulunması ve bu çalışmaların sonuçlarının farklı olması gösterilmektedir. Bu araştırma, obezitenin kadınların cinsel yaşamları ile benlik saygıları ve beden algıları üzerine

etkisini belirlemek amacıyla planlanmıştır.

YÖNTEM

Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı desene sahip olan araştırma, 01.09.2015-01.02.2016 tarihleri arasında İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı Jinekoloji Polikliniği'nde yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı Jinekoloji Polikliniği'ne gelen, BKİ≥30kg/m² olan, 18-50 yaşları arasında, menopoza girmemiş, cinsel yönden aktif, gebe olmayan, tanı konmuş ruhsal bir bozukluğu olmayan, çalışmaya gönüllü kadınlar oluşturmuştur. Çalışma verileri, çalışma ölçütlerine uyan 184 kadın ile yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Araştırma için çalışmanın yürütüldüğü üniversite hastanesinden uygulama izni, Medipol Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı (sayı: 10840098-604, tarih: 09.08.2015) alınmıştır. Kadınlardan araştırmanın amacı ve elde edilen verilerin bilimsel amaçlar için yayınlanacağına ilişkin açıklamaları içeren şekilde Helsinki Bildirgesi'ne göre onam formu hazırlanmış ve yazılı onam alınmıştır. Veri toplamada ölçüklerin kullanılabilmesi için yazılı izinler alınmıştır.

Veri toplama araçları

Kadınlardan gönüllü olur formu alındıktan sonra, demografik özelliklerini belirleyen Tanımlayıcı Bilgi Formu, bireylerin cinsel memnuniyet düzeylerini ölçmek amacıyla Kadın Cinsel Memnuniyet Ölçeği, benlik saygılarını ölçmek amacıyla Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve beden algılarını belirlemek için de Beden Algısı Ölçeği kullanılmıştır.

Tanımlayıcı Bilgi Formu: Bu form, araştırmacılar tarafından literatürden yararlanılarak hazırlanmıştır; katılımcıların yaş, boy, ağırlık, öğrenim durumu, ekonomik durumu, meslek, sigara ve alkol kullanımı, ilaç kullanımı gerektiren hastalık varlığı gibi sorular yer almıştır. Ayrıca aynı formda mevcut BKİ'den memnuniyet düzeyi, cinsel doyum düzeyi, BKİ cinsel yaşamını etkileme durumuna ilişkin katılımcıların kendi değerlendirmeleri göre Visual Analog Skala (VAS) ile 0-10 puan arasında değerlendirmeleri alınmıştır. Formda 'Cinsel yaşamınız ne kadar tatminkar?', 'Size göre kilonuz cinsel yaşamınızı ne kadar olumsuz etkiliyor?', 'Mevcut BKİ'nizden ne kadar memnunsunuz?' sorularına verilen yanıtlarda artan puanlar olumsuz etkilenme derecesini göstermektedir.^{6,15}

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ):
Anadolu Psikiyatri Derg 2018; 19(2):126-134

Katılımcılara benlik saygısını belirlemek için RBSÖ uygulanmıştır. Ölçek M. Rosenberg tarafından geliştirilmiştir. ABD’de geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapıldıktan sonra birçok araştırmada ölçüm aracı olarak kullanılmıştır. Türkiye’de ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Çuhadaroğlu tarafından yapılmış olup, geçerlilik katsayısı $r=0.71$ olarak bulunmuştur. Test-tekrar test güvenilirlik katsayısı $r=0.75$ olarak saptanmıştır. RBSÖ, çoktan seçmeli 63 sorudan oluşan bir öz bildirim ölçeğidir. Ölçek, 12 alt kategoriden oluşmaktadır (benlik saygısı, kendilik kavramının sürekliliği, insanlara güven duyma, eleştiriye duyarlılık, depresif duygulanım, hayalperestlik, psikosomatik belirtiler, kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme, tartışmalara katılabilme derecesi, anne-baba ilgisi, babayla ilişki ve psişik izolasyon). Rosenberg, istenildiği takdirde alt ölçeklerin araştırmalarda ayrı ayrı kullanılabilirliğini belirtmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda benlik saygısını ölçmeye yönelik olarak ölçeğin ilk ‘10’ maddesinden oluşan ‘benlik saygısı’ alt ölçeği kullanıldı. Beş maddesi pozitif, beş maddesi negatif ifadelerden oluşan bu 10 maddelik ölçekte puanlama Guttman ölçekleme tekniğine uygun bir şekilde yapılmaktadır. Çok doğru, doğru, yanlış ve çok yanlış seçeneklerinin yer aldığı dördümlü Likert türü bir ölçektir ve sorulardan beşi ters kodlanmıştır. Ölçeğin kendi içindeki değerlendirme sistemine göre, 1, 2, 4, 6, 7. maddeler olumlu kendilik değerlendirmesini sorgulamakta ve 3’ten 0’a kadar değişen puanlama yapılırken; 3, 5, 8, 9, 10. maddeler olumsuz kendilik değerlendirmesini sorgulamakta ve 0’dan 3’e kadar değişen bir puanlama yapılmaktadır. Toplam puan aralığı 0-30 arasında olup, 15-25 arası alınan puan benlik saygısının yeterli olduğunu, 15 puanın altı düşük benlik saygısını gösterir.

Ölçeğin evrensel ve kültüre özgü özelliklerini değerlendirmek amacıyla Schmitt ve Allik tarafından bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada ölçek 28 dile çevrilmiş ve 16.998 katılımcıdan oluşan 53 farklı ulusla çalışılmıştır. Ölçeğin faktör yapısının uluslar açısından uyumluluk analizi yapıldığında, 52 ulusta ortalama 0.99 uyumluluk katsayısının olduğu, yalnız beş ulusta bu katsayının 0.95’in altına düştüğü görülmüştür. Çalışmaya alınan tüm uluslar için ortalama güvenilirlik katsayısının 0.81 olduğu belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar ölçeğin evrensel değerlere sahip olduğunu ve farklı kültürlerle uyumlu uluslararası bir geçerliliğe sahip olduğunu göstermiştir.

Beden Algısı Ölçeği (BAÖ): BAÖ Secord ve Jourand tarafından geliştirilmiştir. Türkiye’de ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Hovarian *Anatolian Journal of Psychiatry* 2018; 19(2):126-134

daoğlu tarafından yapılmıştır. Ölçek 40 maddeli olup, her madde bir organ veya bedenin bir bölümü (kol, bacak, yüz gibi) veya bir işlevi (cinsel etkinlik düzeyi gibi) ile ilgilidir. Her madde için 1’den 5’e kadar puan verilmiştir. Yanıt seçenekleri hiç beğenmiyorum, beğenmiyorum, kararsızım, beğeniyorum ve çok beğeniyorum şeklindedir. Ölçeğin toplam puanı 40-200 arasında değişmekte ve puan arttıkça doyum düzeyi artmaktadır. Ölçeğin kesme noktası 135 puan olup, 135’ten az puana sahip olanlar beden algısı düşük grup olarak tanımlanmıştır. Araştırmamızda ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.752 olarak bulunmuştur.

Kadın Cinsel Memnuniyet Ölçeği (KCMÖ): KCMÖ Meston ve Trampnell tarafından geliştirilmiş 30 maddelik bir ölçektir. Türkiye’de ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Abalı ve Aslan tarafından yapılmıştır. KCMÖ, memnuniyet, iletişim, uyumluluk, endişe (ilişki ile ilgili) ve endişe (kişisel) alt boyutlarından oluşmaktadır. Her alt boyut 6-30 arası puanlandırılmaktadır. Ölçeğin toplam puanı ise memnuniyet+iletişim+uyumluluk+(ilişkisel endişe+kişisel endişe/2) formülü kullanılarak hesaplanmaktadır. Puan aralığı 30-150 olan ve kesme noktası bulunmayan ölçeğin yorumlanması, elde edilen puan ne kadar yüksekse cinsel memnuniyetin de o kadar iyi olduğu şeklinde yapılır. KCMÖ’den elde edilen ölçümlerin iç tutarlılık katsayıları alt boyutlarda 0.661-0.952 arasında değişmekte olup, indeks toplamında $\alpha=0.907$ ’dir. Araştırmamızda bu ölçek için Cronbach alfa değeri 0.893 olarak bulunmuştur.

İstatistiksel analiz

Bu ölçeklerden elde edilen verilerin değerlendirilmesinde, tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerden ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde dağılımlarının yanı sıra; parametrik testlerden Student-t testi ve ANOVA (Varyans Analizi) kullanılmıştır. Gruplar arası karşılaştırmalar için çoklu karşılaştırma (post-hoc) testlerinden Bonferroni, Tukey testi ve ölçekler arasındaki ilişkinin araştırılması için korelasyon analizi uygulanmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi olarak $p<0.05$ değeri kabul edilmiştir.

SONUÇLAR

Çalışmaya katılan kadınların yaş ortalaması 37.13 ± 7 yıl ve %44.6’sı ($s=82$) 32-42 yaş grubundadır. Çalışmaya katılanların %60.3’ü ($s=111$) çalışmaktadır. Eş/partnerlerin neredeyse tamamı çalışmaktadır ve katılımcıların %62.5’i ($s=115$) gelir durumlarını giderleri ile

denk olarak değerlendirmiştir. Bireylerin %76.6'sinin (s=141) en az üç gebeliği olduğu ve %58.7'sinin (s=108) herhangi bir kronik hastalığının olmadığı saptanmıştır. Çalışmada DSÖ'nün BKİ sınıflamasından yararlanılmıştır (1. derece obez sınıfı BKİ: 30-34.99 kg/m², 2. derece obez sınıfı BKİ: 35.00-39.99 kg/m²). Çalışmaya katılan kadınların %83.2'sinin 1. derece obez, diğerlerinin ise 2. derece obez olduğu görülmüştür. Katılımcıların ortalama 14.89±9 yıldır cinsel yönden aktif olduğu ve %41.3'ünün (s=76) 10 yılı aşkın süredir aynı partnerle birlikte olduğu bulunmuştur. Kadınların %48.9'u (s=94) partnerinin, dış görünümü nedeniyle, olumsuz davranışları (sözlü şaka, alay etme, küçümseme) olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların sosyodemografik özelliklerinin dağılımı

Sosyodemografik özellikler	Sayı	%
Yaş grubu		
21-31 yaş	55	29.9
32-42 yaş	82	44.6
43-53 yaş	47	25.5
BKİ'ye göre gruplanmış obezite		
1. derece obez	153	83.2
2. derece obez	31	16.8
Çocuk sahibi olma durumu		
Çocuğu var	162	88.0
Çocuğu yok	22	12.0
Meslek		
Ev kadını	73	39.7
Serbest meslek	19	10.3
İşçi	39	21.2
Memur	43	23.4
Diğer	10	5.4
Öğrenim durumu		
İlkokul	35	19.0
Ortaokul	40	21.7
Lise	67	36.4
Lisans ve üstü	42	22.8
Gelir durumu		
Gelirim giderimden az	53	28.8
Gelirim giderime denk	115	62.5
Gelirim giderimden fazla	16	8.7
Kronik hastalık varlığı		
Evet	76	41.3
Hayır	108	58.7
Partner/eş ile birliktelik süresi		
0 -11 yıl	71	38.6
12-23 yıl	76	41.3
24-35 yıl	37	20.1
Eşin kiloya ilişkin olumsuz davranışları		
Var	94	48.9
Yok	90	51.1

'Size göre cinsel yaşamınız ne kadar tatminkar?' sorusuna 0-10 arasında verilen yanıtların ortalaması 6.27±2 iken, 'Size göre kilonuz cinsel yaşamınızı olumsuz etkiliyor mu?' sorusuna 0-10 arasında verilen yanıtların ortalaması 4.31±3'tür. Kadınların cinsel doyum düzeyi 20.05±6 olarak saptanmıştır. BKİ ile öğrenim durumu, gelir durumu, meslek, gebelik sayısı gibi değişkenler arasında anlamlı bir fark bulunmazken (p<0.05); yaş ile BKİ'nin arttığı belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan kadınların RBSÖ ile ölçülen benlik saygısı puan ortalamasının 15'in üzerinde (21.77±4) olduğu saptanmıştır (Tablo 2). RBSÖ'nün kesme noktası olan 15 puan altındaki sonuçlar düşük benlik saygısı olarak nitelendirilmektedir. Katılımcıların %4.3'ünün ölçekten aldıkları puan toplamının 15'in altında olması, çalışmamızda benlik saygısı düşük kadın sayısının az olduğunu göstermiştir. Çalışmamızda kadınların BAÖ'den aldıkları toplam puan ortalamasının, kesme noktası olan 135'in altında olduğu görülmüştür (Tablo 2). KCMÖ'ye katılımcıların verdiği yanıtlar incelendiğinde, tüm alt boyutlar ve ölçek toplam puanında (95.02±24.1) cinsel memnuniyetlerinin yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir (Tablo 2).

Benlik saygısı ile KCMÖ toplam puanları arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki olduğu saptanmıştır. RBSÖ toplam puanı ile KCMÖ alt boyutları incelendiğinde, uyumluluk, ilişki ile ilgili endişe, kişisel endişe alt boyutları ile pozitif yönde bir ilişki belirlenmiştir. Fakat KCMÖ'nün iletişim alt boyutu ile benlik saygısı ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönde bir ilişki bulunamamıştır. Sonuç olarak, kadınların benlik saygısı arttıkça cinsel memnuniyetleri ve partneri ile olan uyumluluğun da arttığı gözlenmiştir (Tablo 3).

Kadınların partneriyle birlikte geçirdikleri süre ile (gruplandırılmış: 0-11 yıl, 12-23 yıl, 24-35 yıl) cinsel memnuniyetleri arasındaki ilişki incelendiğinde gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu (F=5.12, p<0.05) bulunmuştur. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Bu testin sonucunda: 0-11 yıl arasında birlikteliği olanlar (%38.6) ile 24-35 yıl arası birlikteliği olanlar (%20.1) arasında 0-11 yıl lehine anlamlı bir fark bulunmuştur (p=0.006). 12-23 yıl arası birlikteliği olan kadınlarla diğer iki grup arasında anlamlı fark bulunmamıştır (p>0.05). Yapılan analize göre en kısa süre birlikteliğe (0-11 yıl) sahip olan kadınların cinsel memnuniyetlerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

130 Kadınlarda obezitenin benlik saygısı ve cinselliğe etkisi

Tablo 2. Ölçeklerin toplam değerleri ve alt boyutlarının ortalamaları

Ölçekler toplamı ve alt boyutları	Ort.±SS	Min.-Max.
Benlik Saygısı Ölçek toplam puanları	21.77±4	11.00-30.00
Beden Algısı Ölçeği toplam puanları	130.32±28.7	40.00-191.00
Kadın Cinsel Memnuniyet Ölçeği puanları		
Cinsel memnuniyet	20.05±6	6.00-30.00
İletişim	20.59±6	6.00-30.00
Uyumluluk	21.70±5	9.00-30.00
İlişki ile ilgili endişe	21.44±6	6.00-30.00
Kişisel endişe	22.47±5	6.00-30.00
Toplam puan	95.02±24.1	36.00-135.00

Tablo 3. Benlik saygısı ile cinsel memnuniyet ilişkisi

	RBSÖ toplam puanı	KCMÖ toplam puanı	Cinsel memnuniyet	İletişim	Uyumluluk	Endişe (ilişki)	Endişe (kişisel)
RBSÖ	1	0.562 p<0.001	0.512 p<0.001	0.483 p<0.001	0.529 p<0.001	0.522 p<0.001	0.540 p<0.001
KCMÖ		1	0.919 p<0.001	0.907 p<0.001	0.895 p<0.001	0.942 p<0.001	0.889 p<0.001
Cinsel memnuniyet			1	0.789 p<0.001	0.792 p<0.001	0.813 p<0.001	0.759 p<0.001
İletişim				1	0.753 p<0.001	0.804 p<0.001	0.722 p<0.001
Uyumluluk					1	0.784 p<0.001	0.758 p<0.001
Endişe (ilişki)						1	0.912 p<0.001
Endişe (kişisel)							1

Tablo 4. Kadın cinsel memnuniyet ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişki

	Sayı	Ort.±SS	Sd	t	p
Eşin olumsuz davranış varlığı					
Evet	94	82.40±24.0			
Hayır	90	108.10±17.5	170.3	8.29	<0.001
Kronik bir hastalık varlığı					
Evet	76	85.40±24.5			
Hayır	108	101.70±22.6	180.2	4.62	<0.001
Obezite derecesi					
1. derece obez	153	96.45±24.8			
2. derece obez	31	87.95±22.9	182.0	1.75	0.081

Partnerin kadına ve kilosuna ilişkin olumsuz, alay edici davranışlarda bulunmasının kadın cinsel memnuniyetini olumsuz etkilediği gözlenmiştir (Ort.=108.1, p<0.05). Obezite derecesi ile cinsel memnuniyet arasında anlamlı bir fark görülmemiştir (p>0.05) (Tablo 4). Benzer şekil-

de, obezite derecesi ile beden algısı arasında homojen dağılımda anlamlı fark olmadığı saptanmıştır (p=0.092).

Kadınlar BKİ'ye göre gruplandırılmıştır. Kadınların obezite dereceleri ile cinsel memnuniyetleri

Tablo 5. BKİ ile değişkenlerin ilişkisi

	BKİ grupları	KCMÖ toplamı	Beden algısı	Benlik saygısı
BKİ grupları	1	-0.129 p=0.081	-0.125 p=0.092	-0.186 p=0.011
KCMÖ toplamı		1	0.623 p<0.001	0.562 p<0.001
Beden algısı			1	0.628 p<0.001
Benlik saygısı				1

(p=0.081) ve beden algıları arasında (p=0.092) anlamlı ilişki saptanmamıştır. Bunun yanında obezite dereceleri ile benlik saygıları arasında negatif yönde çok zayıf bir ilişki bulunmuştur (p=0.011). Yapılan analize göre, kadınların BKİ ve obezite derecesi yükseldikçe benlik saygısının azaldığı belirlenmiştir. Aynı zamanda beden algısı ve benlik saygısı arasında anlamlı pozitif yönde bir ilişki olduğu ve beden algısı yükseldikçe benlik saygısının arttığı saptanmıştır (p<0.001). Ayrıca kadın cinsel memnuniyeti ile beden algısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (p<0.001). Sonuç olarak, yapılan analize göre kadın cinsel memnuniyetinin obezite derecesi ile ilgili olmadığı saptanmıştır. Buna karşın cinsel memnuniyetin beden algısı ile benlik saygısından etkilendiği belirlenmiştir (Tablo 5).

TARTIŞMA

Obezite, 21. yüzyılın en önemli halk sağlığı sorunu olup sıklıkla sosyal önyargı oluşturan ve bireyin kilosundan utanmasına yol açan bir olgudur. Zayıflama yönünde toplumsal baskıya ve diyet/kilo verme teknolojilerindeki artışa rağmen, obezitenin yaygınlığı artmakta ve toplumun sağlığını tehdit etmeyi sürdürmektedir.¹⁶ Çalışmamızda da obezitenin, kadınların yaşam kalitesini etkileyen etkenler olan beden algısı, benlik saygısı ve cinsel memnuniyetini nasıl etkilediği incelenmiştir. Türkiye Sağlık Araştırmasına göre (2012), Türkiye’de bireylerin %44.2’sini normal kilolu, %34.8’ini fazla kilolu, %17.2’sini obez olarak sınıflandırılmıştır.¹⁷ Türkiye Beden Ağırlığı Algısı Araştırması, katılımcıların BKİ sınıflanmasına göre %3.6’sının zayıf, %39.7’sinin normal kilolu, %33.3’ünün fazla kilolu, %23.4’ünün obez olduğunu göstermiştir.¹⁸ Araştırma sonuçları dikkate alındığından toplumun önemli bir bölümünü oluşturan obez bireyler için sözü edilen etkenlerin incelenmesinin gerekliliği öne çıkmıştır.

Farklı yaş gruplarına göre yaşam biçimindeki değişimlerle orantılı olarak BKİ değişmektedir. Literatürde BKİ ile yaş arasındaki ilişkiyi inceleyen bazı çalışmalar vardır. Hamurcu ve arkadaşları 1258 katılımcı ile yaptıkları çalışmada, katılımcıların yaşı arttıkça BKİ’nin de arttığını saptamışlardır.¹⁰ Çalışmamızda da, diğer çalışmaların sonuçlarına benzer olarak katılımcıların yaşı arttıkça BKİ’nin de arttığı bulunmuştur. Çalışmamızın sonucuna benzer olarak Sri Lanka’da 18-83 yaşları arasındaki 1114 katılımcıyla yapılan bir çalışmada da yaş ile BKİ’nin doğru orantılı olarak arttığı belirtilmiştir.¹⁹

Gelişen sağlık sistemi ve sağlık bakım teknolojileriyle artan kronik hastalıkla yaşam süresi dikkate alındığında kadının cinsel yaşamı birçok kronik hastalıktan etkilenmektedir.²⁰ Esposito ve arkadaşları 150 diyabetli kadın hastayla yaptıkları bir çalışmada, cinsel memnuniyetsizliği %53.4 oranında bulmuşlardır.²¹ Enzlin ve arkadaşları 652 diyabetli kadınla 10 yıllık uzun dönemli bir çalışma yapmıştır. Çalışmada diyabetli kadınlarda cinsel memnuniyet düzeyini etkileyen libido kaybı (%57), orgazm olamama (%51), yetersiz lubrikasyon (%47), cinsel istekte azalma (%38) ve ilişki sırasında ağrı (%21) saptanmıştır.²² Çalışmamıza katılan kadınların %41.3’ünde diyabet, hipertansiyon gibi kronik hastalık bulunmuştur. Literatürü destekler nitelikte, çalışmamızda da kronik hastalıkların cinsel memnuniyet düzeyini olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur.

Beden algısı kişinin, duyguları, bedeni, fiziksel görünümü ile ilgili düşüncesidir. Dolayısıyla kişinin bedenini algılayış biçimi, bedeniyle ve benliğiyle olan ilişkisini etkiler. Hamurcu ve arkadaşları, obez bireylerle yaptıkları çalışmada beden algısı ve benlik saygısı arasında pozitif yönde orta güçte bir ilişki bulunmuştur.¹¹ Bununla birlikte geçmiş araştırmalarda kültürün de beden algısı üzerinde önemli rol oynadığı belirtilmiştir. Batılı

toplumlarda, ilk zamanlarda, dolgun bedenli obez kadınlar üretkenliği, sağlıklı ve güçlü olmayı sembolize etmiştir. Cinsel çekiciliğin temsilinde 90/60/90 fenomeni bunun en güzel örneğidir. Günümüzde bu algı değişip kadınlar ince ve narin olmaya özendirilmiştir. Kadınlar artık 'sıfır beden' olmaya heveslendirilmektedir. Buna karşılık bazı doğu toplumlarında ince ve zayıf kadınlar çirkin olarak değerlendirilmektedir. Arap toplumunda kadınlarda obezite kadınlık ve üremenin sembolüdür. Çin ve Hindistan gibi ülkelerde ise obez kadınların daha uzun ömürlü ve refah içinde yaşadıklarına inanılmaktadır.²³⁻²⁴ Kibele (Kybele) (Magna Mater: Tanrıların Anası), Anadolu kökenli bir ana tanrıçadır. Analığı, üremeyi, dişliliği, yaşamın sürmesini ve dolayısıyla bereketi simgeleyen tanrıça, ayakta, oturmuş veya uzanmış olarak betimlenir; geniş kalçalı, iri göğüslü ve genellikle çıplaktır.²⁵ Türk halk kültüründe kadının kilolu olmasını öven ve destekleyen öğeler vardır. Buna paralel olarak çalışmamızda da obez kadınların benlik saygıları yüksek bulunurken, beden algısı düşük bulunmuştur. Kadınların beden algısının düşük olmasının nedeninin, eşlerin olumsuz tavırlarının olabileceği düşünülmektedir. Literatürde, kadınların beden algısı ile cinsel memnuniyet ilişkisini inceleyen çalışmalar vardır. Wallwiener ve arkadaşları 2685 kadının beden algısı ile cinsel memnuniyet düzeyini incelemiştir. Çalışma sonucuna göre cinsel memnuniyeti yüksek olan kadınların beden algılarının da yüksek olduğunu saptanmıştır.²⁶ Bunun yanında Pujols ve arkadaşları 154 kadınla yaptıkları çalışmada, beden algısı ile cinsel memnuniyet arasında pozitif yönde ilişki bulunmuştur.²⁷ Çalışmamızda da benzer şekilde beden algısı ve benlik saygısının cinsel memnuniyet ile ilişkili olduğu, beden algısı ve benlik saygısı arttıkça cinsel memnuniyet düzeylerinin arttığı saptanmıştır.

Benlik saygısı kişinin her durumda kendisini nasıl hissettiğini anlatır. Benlik saygısı yüksek olan bireyler kendisini motive eder, sorumluluklarının bilincindedir, sağlık davranışları da dahil olmak üzere yaşamını kontrol edebilir. Düşük benlik saygısına sahip olanlar ise, kendilerini başkalarına kanıtlamaya çalışmaya odaklanırlar; genellikle kendilerine güvenemezler ve kendi değerlerini görmezden gelirler. Davranışları için sorumluluk almak yerine başkalarını suçlarlar.²⁸ Bu durumda benlik saygısının yaşam kalitesini etkilediği düşünüldüğünden, çalışmamızda benlik saygısının kadın yaşam kalitesini etkileyen bir etken olan cinsel memnuniyet üzerindeki etkisi incelenmiştir. Menard ve Offman 46 kadın ve 25 erkekle yaptıkları çalış-

mada, kadında cinsel memnuniyeti arttıkça, benlik saygısının da yükseldiğini bulmuşlardır.²⁹ Çalışmamızda da benzer olarak benlik saygısı arttıkça cinsel memnuniyet düzeyinin de arttığı gözlenmiştir. Kilimnik ve Meston, 1039 kadın katılımcı ile çalışma yapmıştır. Çalışmamıza paralel olarak, benlik saygısı azaldıkça kadın cinsel memnuniyetinin de azaldığını belirlemişlerdir.³⁰ Çalışmamızın benlik saygısı ve cinsel memnuniyet arasındaki ilişki sonucu literatürdeki bu çalışmalara paraleldir.

Cinsel sağlık, kadının yaşam kalitesini etkileyen sağlık bileşenidir. Obezite ise cinsel sağlığı etkileyen etkenlerden biridir. Obezite, aşırı kilolu erkeklerde cinsel memnuniyet için risk etkenidir, fakat literatüre bakıldığında kadınlar açısından obezite ve cinsel memnuniyet arasındaki ilişki net değildir. Bond ve arkadaşları 100 obez kadın ile yaptıkları çalışmada, kadınların %60'ında cinsel memnuniyetsizlik saptamışlardır. Bu kadınlar mide kelepçesi taktıktan altı ay sonra yine değerlendirilmiştir. Kadınların ağırlık kaybı %42 olarak bulunmuş, kadınların orgazm, doyum, uyarılma ve ilişki sırasında ağrı düzeylerinin anlamlı biçimde düzeldiği ve bunun sonucunda cinsel memnuniyetlerinin de arttığı bulunmuştur.³¹ Bu çalışmaya benzer olarak Kaneshiro ve arkadaşlarının ABD'de 6690 kadınla yaptıkları çalışmada, obezitenin artmasının kadının cinselliğini olumsuz olarak etkilediği bulunmuştur.⁸ Bu çalışmaların aksine çalışmamızda kadınlarda obezitenin cinsel memnuniyeti etkilemediği gözlenmiştir. Yaptığımız çalışma sonucuna benzer olarak Bajos ve arkadaşlarının Fransa'da 5072 kadınla (3651 normal kilolu, 1010 kilolu ve 411 obez kadın) yaptıkları çalışmada da, kadınların cinsel memnuniyet düzeyinin BKİ ile ilgili olmadığı bulunmuştur.¹⁶ Çalışmamızda, obezitenin cinsel memnuniyet düzeyini etkilemediği sonucu toplumsal kültürümüzde kilolu olma durumuna olumlu yaklaşım ve kadınların cinsel memnuniyet düzeylerini ifadeye güçlük çekmesi ile ilişkili olabilir.

Kolotkin ve arkadaşları, BKİ>40 kg/m² olan katılımcıların yaşam kalitesi ve cinsel memnuniyetlerini değerlendirmişlerdir. Çalışma sonucunda aşırı şişman kadınların beden algıları düşük olduğu için yarısından fazlasının cinsel memnuniyetinin düşük olduğu ve cinsel ilişkiye girmekten kaçındıkları bulunmuştur.³² Bizim çalışmamızda da benzer olarak kadınların BAÖ toplam puanları 135'in altında (düşük düzeyde) olduğu için cinsel memnuniyetsizlik yaşadıkları saptanmıştır.

Bütünsel olarak incelendiğinde, çalışmamızda

kadınların obezite derecesinin artmasının beden algısı üzerinde bir etkisi olmadığı, ancak benlik saygısını olumsuz etkilediği belirlenmiştir. Çalışma bulgularına göre, katılımcı kadınların cinsel memnuniyetleri obezite derecesinden etkilenmemiştir, fakat beden algısı ve benlik saygısı değerlerinden olumsuz yönde etkilenmiştir. Buradan yola çıkarak obezitenin kadınlarda beden algısını olumsuz etkileyerek cinsel memnuniyetlerini dolaylı olarak etkilediği sonucuna varılmıştır. Cinsel memnuniyet, beden algısı ve benlik saygısı ilişkisini incelemeyi amaçlayan çalışma-

mızdan elde edilen bu sonuçlar, cinselliğe bakışın kültürel bir durum olduğunu ve cinsel memnuniyetin dolaylı olarak obeziteden etkilenmediğini göz önüne sermiş olup ileri araştırmalar için literatüre katkıda bulunacaktır.

Çalışmamızın sonuçları dikkate alındığında cinselliğin her kültürde ayrı değerlendirilmesi, cinsel sorunlar değerlendirilirken kültürel parametrelerin göz önünde bulundurulması önerilmektedir.

Yazarların katkıları: N.K.: Konuyu bulma, istatistiksel analiz, makaleyi yazma; M.M.K.: Konuyu bulma, literatür tarama, veri toplama, makaleyi yazma; Ç.B.: Konuyu bulma, literatür tarama, veri toplama, makaleyi yazma; N.H.Ş.: Planlama, araştırmanın yürütülmesi, makaleyi yazma.

KAYNAKLAR

- Oğuz G, Karabekiroğlu A, Kocamanoğlu B, Sungur MZ. Obezite ve bilişsel davranışçı terapi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 2016; 8(Suppl.2):133-144.
- WHO. *Prevention and Management of the Global Epidemic of Obesity Report of the WHO Consultation and Obesity*. Geneva: World Health Organization, 1997.
- Satman İ, TURDEP (Türkiye Diyabet, Hipertansiyon, Obezite ve Endokrinolojik Hastalıklar Prevalans) Çalışma Grubu. *TURDEP-II Sonuçları, İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi*, 2011.
- Balcıoğlu İ, Başer SZ. Obezitenin psikiyatrik yönü. *İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri - Türkiye'de Sık Karşılaşılan Psikiyatrik Hastalıklar Sempozyum Dizisi*, 2011; 62:341-348.
- Aygün N. Obezite tanımı, komplikasyonları, endokrin kontrolü ve beslenme tedavisi. *Okmeydanı Tıp Dergisi* 2014; 30:45-49.
- Yaylalı GF, Tekekoglu S, Akin F. *Sexual dysfunction in obese and overweight women*. *Int J Impot Res* 2010; 22(Suppl. 4):220-226.
- Eren İ, Erdi Ö. Obez hastalarda psikiyatrik bozuklukların sıklığı. *Klinik Psikiyatri* 2003; 6:152-157.
- Kaneshiro B, Jense JT, Carlson NE, Harvey SM, Nichols MD, Edelman AB. *Body mass index and sexual behavior*. *Obstet Gynecol* 2008; 112(Suppl.3):586-592.
- Sarısoy G, Atmaca A, Ecemis G, Gumus K, Pazvantoglu O. *Impulsivity in patients with obesity and correlations with body perception and self-esteem*. *Anatolian Journal of Psychiatry* 2013; 14(Suppl. 1):53-61.
- Hamurcu P, Öner C, Telatar B, Yeşildağ Ş. *Obezitenin benlik saygısı ve beden algısı üzerine etkisi*. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi* 2015; 19(Suppl.3):122-128.
- Kömürcü N, Demirci N, Yıldız H, Gün Ç. *Türkiye'deki hemşirelik dergilerinden cinselliğe bakış: Bir literatür incelemesi*. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi* 2014; 11(Suppl. 1):9-17.
- Öztürk H, Gümüş B. *Metabolik sendrom ve kadınlarda seksüel disfonksiyon*. *Androloji Bülteni* 2014; 56:77-82.
- Erenel AŞ, Aksu SP. *Obezite ve kadın cinselliği*. *Türkiye Klinikleri J Obstet Womens Health Dis Nurs-Special Topics* 2016; 2(Suppl. 1):65-69.
- Kolotkin RL, He H, Overcash F, Brouwer R, Binks M, Syrjala KL, et al. *Sexual functioning in obese adults enrolling in a weight loss study*. *J Sex Marital Ther* 2011; 37(Suppl.3):224-235.
- Bajos N, Wellings K, Laborde C, Moreau C. *Sexuality and obesity, gender perspective: results from French national random probability survey of sexual behaviour*. *BMJ* 2010; 340:1-9.
- Türkiye Sağlık Araştırması 2012*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Eylül 2013.
- Karakaya K, Baran E, Tüzün H, Göçmen L, Erata M, Arıkan İ, ve ark. *Türkiye Beden Ağırlığı Algısı Araştırması*. Ankara: Sağlık Bakanlığı, Sağlık Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü, 2012.
- Ranasinghe C, Gamage P, Katulanda P, Andraweera N, Thilakarathne S, Tharanga P. *Relationship between body mass index (BMI) and body fat percentage, estimated by bioelectrical impedance, in a group of Sri Lankan adults: a cross sectional study*. *BMC Public Health* 2013; 13:797.
- Esposito K, Maiorino MI, Bellastella G, Giugliano F, Romano M, Giugliano D. *Determinants of female sexual dysfunction in type 2 diabetes*. *Int J Impot Res* 2010; 22(Suppl.3):84-179.

20. Tanyolaç S, Sertkaya CA, Doğan A, Orhan Y. Correlation between educational status and cardiovascular risk factors in an over weight and obese Turkish female population. *Anadolu Kardiyoloji Derg* 2008; 8:336-341.
21. Enzlin P, Rosen R, Wiegel M, Brown J, Wessells H, Gatcomb P, et al. Sexual dysfunction in women with type 1 diabetes: long-term findings from the DCCT/ EDIC study cohort. *Diabetes Care* 2009; 32(Suppl.5):780-785.
22. Yaşar H, Özkan L, Tepeler A. Kadınlarda cinsel fonksiyon bozukluklarına güncel yaklaşım. *Klinik ve Deneysel Araştırmalar Dergisi* 2010; 1(Suppl.3):235-240.
23. Bakhshi S. Women's body image and the role of culture: A review of the literature. *European's Journal of Psychology* 2011; 7(Suppl.2):374-394.
24. Oral E. Anadolu'da ana tanrıça kültürü. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2014; 2(Suppl.8):154-164.
25. Menard AD, Offman A. The interrelationships between sexual self-esteem, sexual assertiveness and sexual satisfaction. *Canadian Journal of Human Sexuality* 2009; 18(Suppl.1):35-45.
26. Pujols Y, Meston CM, Seal BN. The association between sexual satisfaction and body image in women. *J Sex Med* 2010; 7(Suppl.2):905-916.
27. Kadioğlu P, Yetkin DO, Şanlı O, Yalın AS, Önem K, Kadioğlu A. Obesity might not be a risk factor for female sexual dysfunction. *BJU Int* 2010; 106(Suppl.9):1357-1361.
28. Enejoh V, Pharr J, Mavegam BO, Olutola A, Karick H, Ezeanolue EE. Impact of self esteem on risky sexual behaviors among Nigerian adolescents. *AIDS Care* 2016; 28(Suppl.5):672-676.
29. Kilimnik CD, Meston CM. Role of body esteem in the sexual excitation and inhibition responses of women with and without a history of childhood sexual abuse. *J Sex Med* 2016; 13(Suppl.11):1718-1728.
30. Wallwiener S, Strohmaier J, Wallwiener LM, Schönfisch B, Zipfel S, Brucker SY, et al. Sexual function is correlated with body image and partnership quality in female university students. *J Sex Med* 2016; 13(Suppl.10):1530-1538.
31. Bond DS, Wing RR, Vithiananthan S, Sax HC, Roye GD, Ryder BA, et al. Significant resolution of female sexual dysfunction after bariatric surgery. *Surg Obes Relat Dis* 2011; 7(1):1-7.
32. Kolotkin RL, Zunker C, Ostbye T. Sexual functioning and obesity: a review. *Obesity (Silver Spring)*. 2012; 20(Suppl.12):2325-2333.